

S.A. Zijderfeld
 Bone regeneration with different grafting materials in human maxillary sinus floor elevation model
 Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam, 2010
 197 bl., geïll.
 ISBN 978 94 9012297 3

Botregeneratie in een sinusbodemelevatiemodel

In geval van botresorptie in de zijdelingse delen van de bovenkaak kan met een sinusbodemelevatie (SBE) weer voldoende botmassa worden gecreëerd voor het plaatsen van tandheelkundige implantaten. Naast autoloog bot kunnen ook verschillende botsubstituten met succes worden gebruikt.

In dit proefschrift worden de resultaten beschreven van hoofdzakelijk prospectief opgezet onderzoek naar de toepassing van autoloog bot versus een botsubstituut. Na een beschrijving van de anatomische varianten van de sinus maxillaris, worden vervolgens de klinische, de röntgenologische, de histologische en de histomorfometrische resultaten van autoloog kinbot versus bèta-tricalciumfosfaat in een SBE-model geanalyseerd. Zes maanden na de pre-implantaire ingreep werden botbiopten genomen en de implantaten geplaatst. Het bèta-tricalciumfosfaat bleek een acceptabel botvervangingsmateriaal te zijn. Een implantaat kon worden geplaatst mits er voldoende resterende kaakhoogte was om primaire stabiliteit aan het implantaat te kunnen geven. In vervolgonderzoek werd min of meer dezelfde analyse uitgevoerd, maar nu

werden na een langere periode (na 9 en 14 maanden) de botbiopten genomen. Het proefschrift vervolgt met een literatuuronderzoek naar SBE, uitgevoerd met het gebruik van de 'bone morphogenetic proteins'. Tevens werd het effect van compressie van het bot van de crista iliaca op het resultaat van de SBE onderzocht. Immers, door compressie zou een hogere botkwaliteit en -kwantiteit kunnen worden verwacht. Bij analyse van de botbiopten, genomen 4 maanden na de pre-implantaire ingreep ten tijde van het plaatsen van de implantaten, bleken er geen verschillen te bestaan in de eigenschappen van het 'normale' en het samengeperste autologe bot. Tot slot worden handige adviezen gegeven om complicaties bij het winnen van bot van de crista iliaca te voorkomen.

Het is een degelijk proefschrift, waaruit blijkt dat de auteur(s) met zorg het patiëntenmateriaal hebben geanalyseerd. Juist in een tijd waarin ongelofelijk veel over dit onderwerp wordt geschreven en gezegd, is het een verademing dit proefschrift ter hand te nemen. Al met al is het verplichte stof voor diegenen die zich bezighouden met de (pre-)implantaire chirurgie.

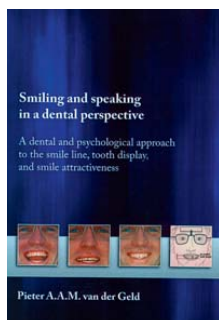
Het tandheelkundig jaar 2010
 C. de Baat, R.H.B. Allard, J.K.M. Aps, et al (red.)
 Houten: Bohn Stafleu Van Loghum, 2010
 304 bl., geïll. € 99,95.
 ISBN 978 90 313 7509 7

Tandheelkundig jaar 2010

In de uitgave 'Het tandheelkundig jaar 2010' krijgen we in 275 pagina's een update van recente ontwikkelingen in de tandheelkunde, weergegeven in 21 artikelen van vooraanstaande Vlaamse en Nederlandse auteurs. Daarvan heeft er een aantal direct te maken met de dagelijkse tandheelkundepraktijk, zoals de stand van zaken met betrekking tot digitale röntgenapparatuur (handig als men deze apparatuur wil gaan aanschaffen), de opbouw van avitale gebitsselementen en een artikel over de toepassing van adhesieven op gebitsmateriaal en op moderne restauratiematerialen als keramiek en porselein. Ook zijn er kaakchirurgische onderwerpen, onder andere over impactie van de cuspidaat en odontogene sinusitis. Bijzonder interessant is ook het artikel over implantologie en voorspelbare esthetiek in het front. Daarnaast is er een aantal medische onderwerpen zoals dementie, de rol van cytokinen bij orthodontie, plaque als biofilm, genetica van craniofaciale

afwijkingen en antilichaamtherapie bij de ziekte van Sjögren. Deze artikelen worden afgewisseld met een aantal medisch breder georiënteerde artikelen over mondzorg bij chemotherapie, de aandacht van tandartsen voor ergonomie, de esthetische wensen van patiënten en de houding van de tandarts, het al of niet zinvol zijn van boormallen in de implantologie en een beschouwing over het creëren van vraag in de (Belgische) tandheelkunde.

De bijdragen in 'Het Tandheelkundig Jaar 2010' zijn zorgvuldig geschreven en hebben voldoende illustraties. Natuurlijk kunnen er bij het bestuderen van de artikelen vragen opkomen. Het zou bijvoorbeeld aardig zijn als men de desbetreffende auteur een e-mail kon sturen. Over het geheel genomen is dit een boek waarmee de tandarts-algemeen practicus en de tandheelkundestudent hun kennis flink kunnen verdiepen en verbreden.

P.A.A.M. van der Geld
Smiling and speaking in a dental perspective. A dental and psychological approach to the smile line, tooth display, and smile attractiveness
Nijmegen: Radboud University Nijmegen, 2009
183 bl.
ISBN 978 90 9024486 0

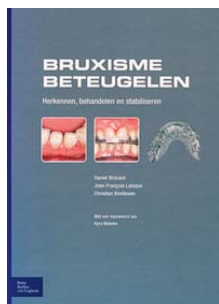
Glimlachen en spreken

Omdat de huidige methoden onvoldoende geschikt werden geacht om de zichtbaarheid van het gebit en de positie van de lippen tijdens lachen en spreken te meten, werd hiervoor door de promovendus de videografische meetmethode ontwikkeld. Daarmee kunnen de functionele aspecten op een gestandaardiseerde wijze worden vastgelegd voor de esthetische analyse van de tandheelkundige, orthodontische en maxillofaciale diagnostiek en behandelplanning. De nieuwe methode werd vergeleken met de tot dusver gebruikte methode van het 'sociaal lachen op verzoek'. De liplijn bleek tijdens lachen op verzoek veel lager dan bij spontaan lachen; ter hoogte van de premolaren in de bovenkaak bedroeg het verschil gemiddeld 30%. Ook de breedte van de lach was significant minder bij lachen op verzoek. Uit deze resultaten concludeert de auteur dat het vanuit diagnostisch oogpunt is geïndiceerd ook de lach te registreren met de digitale videografische methode.

Daarnaast werd ook de invloed van het ouder worden onderzocht op de hoogte van

de lachlijn en de zichtbaarheid van het gebit tijdens spontaan lachen, spreken en in de rust-situatie. Dit onderzoek werd beperkt tot enkel mannelijke proefpersonen en het betrof een cross-sectioneel onderzoek voor de verschillende leeftijdsgroepen, zonder longitudinale opvolging. Het bleek dat bij de oudere mannen de liplijn in bovenkaak en onderkaak significant daalde in de genoemde functionele situaties. Er moet echter voorzichtig worden omgesprongen met de interpretatie van de resultaten omdat niet is gepeild naar de gemoedstoestand van de proefpersonen tijdens de diverse opnames. Het is namelijk niet ondenkbaar dat emotionele parameters de grootte van de glimlach hebben beïnvloed.

Het is een verdienste van de promovendus dat terecht meer aandacht wordt besteed aan de dynamiek en de spontaniteit van de orodento-faciale functies naast de de gangbare meer statische beoordeling ervan. Deze invalshoek is zonder meer van belang bij de tandheelkundige, orthodontische en maxillofaciale diagnostiek en behandelplanning.

D. Brocard, J.F. Laluque, C. Knellisen
Bruxisme beteugelen. Herkennen, behandelen en stabiliseren
Houten: Bohn Stafleu van Loghum, 2010
96 bl., geïll. € 69,95
ISBN 978 90 313 7613 1

Bruxisme beteugelen

In 2008 organiseerde het Franse Collège National d'Occlusodontologie een internationaal symposium over bruxisme. Het symposium had als motto: 'Les questions, des réponses' (Alle vragen, een paar antwoorden). Daarmee is ook de essentie van dit symposiumboek, in het Nederlands verschenen onder de titel 'Bruxisme beteugelen', gegeven. Hoewel op de achterkant van het boek staat aangekondigd dat het boek een handleiding geeft voor het maken van de juiste behandelkeuzes, blijken er nog veel hiaten te zitten in de kennis. Dat neemt echter niet weg dat de tandarts wel degelijk zijn kennis kan verbreden en verdiepen over een onderwerp dat ons al sinds mensenheugenis bezighoudt.

Het boek geeft een mooie update van de huidige inzichten in de etiologie van bruxisme. Zo wordt zonder omwegen afgerekend met het aloude paradigma dat afwijkingen in de occlusie de oorzaak zouden zijn voor bruxisme. Terecht stellen de auteurs dat psychosociale (bijvoorbeeld stress) en pathofysiologische factoren

(bijvoorbeeld verstoringen in de werking van neurotransmitters als dopamine en serotonine) de rol van occlusie in de etiologie van bruxisme overnemen. In lijn met deze nieuwe inzichten is de behandeling van bruxisme tegenwoordig vooral gericht op het aanpakken van de psychosociale aspecten en het herstellen van de neurotransmitterbalans met behulp van medicamenten. Voor de 'good old' stabilisatie-opbeetplaat is nog steeds een rol weggelegd. Echter niet zozeer om het bruxisme zelf te beteugelen, maar vooral om de mogelijke gevolgen van bruxisme - gebitslijtage en temporomandibulaire disfuncties - te helpen verminderen.

Al met al biedt 'Bruxisme beteugelen' de tandarts een mooi overzicht van de huidige inzichten in bruxisme. De tekst is ietwat beknopt en laat vele vragen onbeantwoord, maar het boek is rijk geïllustreerd en voorzien van een goede literatuurlijst die de geïnteresseerde lezer kan helpen bij het verder doorgronden van dit intrigerende onderwerp.